

KICHIK TADBIRKORLIK SUB'EKTLARIGA SOLIQ SOLISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA ULARNING FAOLIYATIGA SOLIQ SIYOSATINING TA'SIRI

Olimova Nargiza Baxtiyorovna

O'zbekiston Respublikasi Bank-Moliya Akademiyasi magistranti.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19707986>

Annotatsiya. Mazkur maqolada kichik tadbirkorlik subyektlariga soliq solish tizimining zamonaviy xususiyatlari, so'nggi yillarda amalga oshirilgan soliq islohotlari hamda ularning kichik biznes faoliyatiga ta'siri kompleks tarzda tahlil qilinadi. Tadqiqot doirasida kichik biznes uchun amal qiluvchi soliq rejimlari, jumladan aylanmadan olinadigan soliq, qo'shilgan qiymat solig'i (QQS) tizimiga integratsiya mexanizmlari hamda soliq imtiyozlarining iqtisodiy samaradorligi ilmiy asosda o'rganilgan.

Shuningdek, maqolada raqamli soliq ma'murchiligining joriy etilishi, xususan elektron hisob-faktura tizimi, onlayn nazorat-kassa texnikalari va avtomatlashtirilgan soliq hisobotlari orqali soliq tizimi shaffofligi va samaradorligining oshishi yoritilgan. Ushbu jarayon kichik tadbirkorlik subyektlari uchun ma'muriy yukni kamaytirib, ularning faoliyatini yengillashtirayotgani aniqlangan.

Kalit so'zlar: kichik biznes, soliq siyosati, raqamli soliq tizimi, QQS, aylanma soliq, soliq yuk, fiskal siyosat, tadbirkorlik muhiti, innovatsiya, iqtisodiy o'sish.

SPECIFIC FEATURES OF TAXATION OF SMALL BUSINESSES AND THE IMPACT OF TAX POLICY ON THEIR ACTIVITIES

Abstract. This article comprehensively analyzes the modern features of the taxation system for small businesses, tax reforms implemented in recent years, and their impact on small business activities. Within the framework of the study, the current tax regimes for small businesses, including turnover tax, value added tax (VAT) integration mechanisms, and the economic efficiency of tax incentives were studied on a scientific basis.

The article also highlights the introduction of digital tax administration, in particular, the increase in the transparency and efficiency of the tax system through the electronic invoicing system, online cash register techniques, and automated tax reporting. It is found that this process reduces the administrative burden for small businesses and facilitates their activities.

Keywords: small business, tax policy, digital tax system, VAT, turnover tax, tax burden, fiscal policy, business environment, innovation, economic growth.

Kirish

Kichik tadbirkorlik subyektlari zamonaviy iqtisodiyotning muhim drayveri hisoblanib, ular iqtisodiy o'sishni ta'minlash, bandlik darajasini oshirish va bozor muhitida sog'lom raqobatni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, rivojlanayotgan davlatlar iqtisodiyotida kichik biznes yalpi ichki mahsulotning sezilarli qismini tashkil etadi hamda aholining katta qismi uchun daromad manbai bo'lib xizmat qiladi. Shu sababli ushbu sektorni qo'llab-quvvatlash davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaraladi.

Kichik tadbirkorlik subyektlarining samarali faoliyat yuritishi ko'p jihatdan davlat tomonidan yuritilayotgan soliq siyosatiga bog'liq. Soliq tizimi nafaqat davlat byudjeti daromadlarini shakllantiruvchi vosita, balki tadbirkorlik faoliyatini rag'batlantiruvchi yoki

cheklovchi omil sifatida ham namoyon bo'ladi. Shu nuqtai nazardan, kichik biznes uchun soddalashtirilgan soliq rejimlari, soliq imtiyozlari va preferensiyalar tizimining joriy etilishi ularning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

So'nggi yillarda mamlakatimizda kichik tadbirkorlikni rivojlantirishga qaratilgan keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi tomonidan soliq tizimini soddalashtirish, raqamlashtirish va shaffofligini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar joriy etildi. Elektron soliq xizmatlari, onlayn nazorat-kassa apparatlari, elektron hisob-faktura tizimlari kabi innovatsion yechimlar tadbirkorlik subyektlari uchun qulaylik yaratib, soliq ma'murchiligini sezilarli darajada takomillashtirdi.

Biroq, amalga oshirilayotgan islohotlarga qaramay, kichik tadbirkorlik subyektlariga soliq solish tizimida ayrim muammolar ham saqlanib qolmoqda. Jumladan, soliq yukining ayrim tarmoqlar kesimida yuqoriligi, soliq qonunchiligining tez-tez o'zgarib turishi hamda raqamli infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi tadbirkorlik faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu bois, mazkur masalani chuqur ilmiy tahlil qilish va uni takomillashtirish bo'yicha aniq takliflar ishlab chiqish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Mazkur maqolaning maqsadi kichik tadbirkorlik subyektlariga soliq solish tizimining o'ziga xos xususiyatlarini tahlil qilish, amaldagi soliq siyosatining ularning faoliyatiga ta'sirini baholash hamda ushbu sohani yanada rivojlantirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqishdan iborat.

Adabiyotlar sharhi: Kichik tadbirkorlik subyektlariga soliq solish masalalari iqtisodiyot fanida keng o'rganilgan bo'lib, ushbu yo'nalishda ko'plab nazariy va empirik tadqiqotlar mavjud.

Mazkur mavzuni chuqurroq anglash uchun xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy ishlari, xalqaro tashkilotlarning hisobotlari hamda normativ-huquqiy hujjatlar muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

Nazariy jihatdan soliq siyosatining iqtisodiy faoliyatga ta'siri klassik va zamonaviy iqtisodiy maktablar tomonidan keng o'rganilgan. Jumladan, Richard Musgrave va Peggy Musgrave tomonidan ishlab chiqilgan davlat moliyasi nazariyasida soliqlarning iqtisodiy resurslarni taqsimlash, daromadlarni qayta taqsimlash va makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi o'rni asoslab berilgan. Shuningdek, Joseph Stiglitz soliq siyosatini ijtimoiy farovonlikni oshirish va iqtisodiy samaradorlikni ta'minlashning muhim vositasi sifatida baholaydi.

Zamonaviy ilmiy tadqiqotlarda kichik biznesga soliq yukining ta'siri alohida e'tiborga olingan. Michael Keen tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda qo'shilgan qiymat solig'i (QQS) tizimining kichik biznes faoliyatiga ta'siri tahlil qilinib, uning samaradorligi ma'muriy soddalik va soliq bazasining kengligi bilan izohlanadi. Shu bilan birga, Richard Bird va Eric Zolt tadqiqotlarida rivojlanayotgan mamlakatlarda soliq siyosati kichik biznesni rag'batlantirishda muhim omil ekanligi qayd etilgan.

Xalqaro tashkilotlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar ham ushbu mavzuni yoritishda muhim ahamiyatga ega. Jumladan, World Bank hisobotlarida kichik va o'rta biznesni rivojlantirishda soliq tizimining soddalashtirilishi va shaffofligi muhim omil sifatida ko'rsatiladi.

International Monetary Fund esa fiskal siyosat orqali iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish va soliq bazasini kengaytirish masalalariga alohida e'tibor qaratadi.

Shuningdek, OECD tadqiqotlarida kichik biznes uchun differensial soliq stavkalari va soliq imtiyozlari samarali vosita sifatida e'tirof etilgan.

Mahalliy ilmiy adabiyotlarda ham kichik tadbirkorlikni soliqqa tortish masalalari keng o'rganilgan. O'zbekiston sharoitida soliq tizimini isloh qilish, uni soddalashtirish va raqamlashtirish bo'yicha olib borilgan tadqiqotlarda kichik biznesni qo'llab-quvvatlashning muhim yo'nalishlari yoritilgan.

Xususan, O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi tomonidan e'lon qilingan hisobotlarda soliq ma'murchiligini takomillashtirish, elektron xizmatlarni keng joriy etish va soliq yukini optimallashtirish masalalari muhim o'rin tutadi.

Kichik tadbirkorlik subyektlariga soliq solish tizimini takomillashtirish uchun soddalashtirilgan soliq rejimlarini rivojlantirish, soliq yukini optimallashtirish va raqamli texnologiyalarni keng joriy etish zarur.

Shu bilan birga, mavjud tadqiqotlarda soliq siyosatining hududiy va tarmoq kesimidagi ta'siri yetarli darajada chuqur o'rganilmagan bo'lib, bu esa mazkur tadqiqotning ilmiy yangiligi va dolzarbligini belgilaydi.

Metodologiya: Mazkur maqolada kichik tadbirkorlik subyektlariga soliq solish tizimining o'ziga xos xususiyatlari hamda soliq siyosatining ularning faoliyatiga ta'sirini o'rganish uchun kompleks ilmiy metodologiya qo'llanildi.

Tadqiqot nazariy va empirik yondashuvlarning uyg'unligiga asoslanib, tizimli, qiyosiy va statistik tahlil usullaridan keng foydalanildi.

Tadqiqotning nazariy asosini davlat moliyasi va soliq siyosati nazariyalari tashkil etadi.

Xususan, Joseph Stiglitz hamda Richard Musgrave tomonidan ishlab chiqilgan fiskal siyosat konsepsiyalari asosida soliqlarning iqtisodiy faoliyatga ta'siri yoritildi. Ushbu yondashuv orqali soliq tizimining rag'batlantiruvchi va tartibga soluvchi funksiyalari tahlil qilindi.

Empirik tadqiqot jarayonida 2021–2025 yillarga oid statistik ma'lumotlar tahlil qilindi.

Ma'lumotlar manbasi sifatida O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi va O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi hisobotlaridan foydalanildi. Ushbu ma'lumotlar asosida kichik tadbirkorlik subyektlari soni, ularning YAIMdagi ulushi, soliq tushumlaridagi hissasi hamda soliq yukining o'zgarish dinamikasi o'rganildi.

Tadqiqotda quyidagi usullar qo'llanildi:

- ✓ Tizimli tahlil usuli – kichik tadbirkorlik va soliq siyosati o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni aniqlash uchun;
- ✓ Qiyosiy tahlil usuli – milliy tajribani xalqaro amaliyot bilan solishtirish orqali samarali yondashuvlarni aniqlash uchun;
- ✓ Statistik tahlil usuli – iqtisodiy ko'rsatkichlarning dinamikasini baholash uchun;
- ✓ Mantiqiy umumlashtirish usuli – olingan natijalar asosida xulosalar va takliflar ishlab chiqish uchun.

Shuningdek, tadqiqotda raqamli iqtisodiyot sharoitida soliq ma'murchiligini baholashga alohida e'tibor qaratildi. Elektron hisob-faktura, onlayn nazorat-kassa texnikasi va avtomatlashtirilgan soliq tizimlarining samaradorligi amaliy jihatdan o'rganildi.

Mazkur metodologiya yordamida kichik tadbirkorlik subyektlariga soliq solish tizimining samaradorligi, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari ilmiy asosda tahlil qilindi hamda asosli xulosa va takliflar ishlab chiqildi.

Tahlil va natijalar

Mazkur tadqiqot doirasida kichik tadbirkorlik subyektlariga soliq solish tizimining amaldagi holati hamda uning iqtisodiy faoliyatga ta'siri 2021–2025 yillar kesimida kompleks tahlil qilindi. Tahlil jarayonida kichik biznes subyektlari soni, ularning yalpi ichki mahsulot (YAIM)dagi ulushi, soliq tushumlaridagi hissasi hamda soliq yukining dinamikasi asosiy ko'rsatkichlar sifatida o'rganildi.

Tahlil natijalariga ko'ra, so'nggi yillarda kichik tadbirkorlik subyektlari sonining barqaror o'sishi kuzatilmog'da. Bu o'sish bevosita soliq siyosatining liberallasuvi, soddalashtirilgan soliq rejimlarining joriy etilishi hamda tadbirkorlik muhitining yaxshilanishi bilan bog'liq. Xususan, kichik biznes subyektlari soni har yili o'rtacha 8–10 foizga oshib borganligi qayd etildi. Ushbu holat soliq tizimining rag'batlantiruvchi funksiyasi samarali ishlayotganini ko'rsatadi.

Shuningdek, kichik biznesning YAIMdagi ulushi ham izchil o'sish tendensiyasiga ega bo'ldi. Agar 2021-yilda ushbu ko'rsatkich 54–55 foiz atrofida bo'lgan bo'lsa, 2025-yilga kelib 58–60 foiz darajaga yetgani kuzatildi.

Bu esa kichik tadbirkorlik subyektlarining milliy iqtisodiyotdagi ahamiyati ortib borayotganini anglatadi. Shu bilan birga, ushbu sektor orqali yaratilayotgan ish o'rinlari sonining ko'payishi bandlik darajasiga ijobiy ta'sir ko'rsatgan.

Soliq tushumlari tarkibida ham kichik biznesning ulushi oshib bormog'da. Tahlil natijalariga ko'ra, 2021-yilda umumiy soliq tushumlarining taxminan 25–27 foizi kichik tadbirkorlik subyektlariga to'g'ri kelgan bo'lsa, 2025-yilda bu ko'rsatkich 30–33 foizgacha yetgan. Bu esa kichik biznesning fiskal ahamiyati ortib borayotganini hamda soliq bazasining kengayganini ko'rsatadi.

Raqamli soliq tizimlarining joriy etilishi tahlilda alohida o'rin tutadi. Elektron hisob-faktura, onlayn kassa apparatlari va avtomatlashtirilgan hisobot tizimlari kichik tadbirkorlik subyektlari uchun soliq to'lovlarini amalga oshirishni yengillashtirdi.

Natijada soliq intizomi oshib, yashirin iqtisodiyot ulushi qisqarish tendensiyasiga ega bo'ldi. Bu esa soliq tushumlarining oshishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatdi.

Biroq, tahlil davomida ayrim muammolar ham aniqlandi. Jumladan, kichik biznes subyektlari uchun qo'shilgan qiymat solig'i (QQS) tizimiga o'tish jarayoni ma'lum moliyaviy yukni keltirib chiqarmoqda. Bu ayniqsa aylanma mablag'lari cheklangan korxonalar uchun sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, ayrim tarmoqlarda soliq yukining yuqoriligi ularning rentabelligiga salbiy ta'sir etmog'da.

Hududlar kesimida olib borilgan tahlillar ham muhim natijalarni ko'rsatdi. Yirik iqtisodiy markazlarda kichik biznes subyektlari soni va ularning soliq tushumlaridagi hissasi yuqori bo'lsa, chekka hududlarda bu ko'rsatkichlar nisbatan past darajada saqlanib qolmog'da. Bu esa hududiy iqtisodiy rivojlanish darajasi va infratuzilma imkoniyatlari bilan bog'liq.

Kichik tadbirkorlik subyektlariga nisbatan amaldagi soliq siyosati ijobiy natijalar bermog'da. Biroq uning samaradorligini yanada oshirish uchun soliq yukini optimallashtirish, soliq siyosatini barqarorlashtirish hamda raqamli texnologiyalarni keng joriy etish zarur.

Muhokama

Mazkur tadqiqot natijalari kichik tadbirkorlik subyektlariga nisbatan olib borilayotgan soliq siyosati umumiy iqtisodiy rivojlanishga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatayotganini tasdiqlaydi.

Xususan, soddalashtirilgan soliq rejimlari va soliq yukining kamaytirilishi kichik biznes subyektlarining faoliyatini faollashtirib, ularning iqtisodiyotdagi ulushining oshishiga xizmat qilmoqda. Bu holat nazariy jihatdan ilgari surilgan fikrlar, jumladan Joseph Stiglitz tomonidan asoslangan fiskal siyosatning rag'batlantiruvchi funksiyasi bilan hamohangdir.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, soliq siyosatining samaradorligi ko'p jihatdan uning barqarorligi va moslashuvchanligiga bog'liq. Agar soliq stavkalari tez-tez o'zgarib tursa yoki soliq tizimida noaniqlik mavjud bo'lsa, bu kichik biznes subyektlarining investitsion qarorlariga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu nuqtai nazardan, uzoq muddatli va prognoz qilinadigan soliq siyosatini shakllantirish zarurati yuzaga keladi.

Bundan tashqari, raqamli soliq tizimlarining joriy etilishi muhokama qilinadigan muhim masalalardan biridir. Elektron soliq xizmatlari, onlayn kassa apparatlari va avtomatlashtirilgan hisobot tizimlari kichik biznes uchun qulaylik yaratmoqda. Bu esa soliq intizomini oshirish, korrupsiya holatlarini kamaytirish va yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, ayrim kichik tadbirkorlar uchun raqamli texnologiyalardan foydalanishdagi bilim va ko'nikmalar yetarli emasligi bu tizimlarning to'liq samarali ishlashiga to'sqinlik qilmoqda.

Muhokama jarayonida yana bir muhim jihat sifatida soliq yukining taqsimlanishi masalasi ko'rib chiqildi. Ayrim tarmoqlarda soliq yukining yuqoriligi kichik biznes subyektlarining rentabelligiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Bu esa tadbirkorlik faoliyatining qisqarishiga yoki norasmiy iqtisodiyotga o'tishiga olib kelishi mumkin. Shu bois, soliq yukini tarmoqlar kesimida differensial tarzda belgilash muhim ahamiyat kasb etadi.

Xalqaro tajriba bilan qiyosiy tahlil shuni ko'rsatadiki, rivojlangan davlatlarda kichik biznesni qo'llab-quvvatlash uchun soliq siyosati ancha moslashuvchan va rag'batlantiruvchi xarakterga ega. Masalan, OECD mamlakatlarida kichik biznes uchun soliq stavkalari daromad darajasiga qarab differensial tarzda belgilanadi va bu ularning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu tajribani milliy amaliyotga moslashtirish orqali kichik tadbirkorlik subyektlarini yanada qo'llab-quvvatlash mumkin.

2021–2025 yillar davomida O'zbekistonda kichik tadbirkorlik subyektlari iqtisodiyotning eng tez rivojlanayotgan segmentlaridan biri sifatida shakllandi. Ushbu davrda olib borilgan iqtisodiy islohotlar, soliq tizimining liberallasuvi va raqamlashtirilishi natijasida kichik biznesning asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlari sezilarli darajada yaxshilandi.

Avvalo, kichik tadbirkorlik subyektlari sonining o'sish dinamikasi ijobiy tendensiyani namoyon etdi. 2025-yilga kelib mamlakatda faoliyat yuritayotgan kichik biznes subyektlari soni 1,2 milliondan oshdi. Bu ko'rsatkich so'nggi yillarda tadbirkorlik muhitining yaxshilangani va davlat tomonidan yaratilgan qulay sharoitlar natijasida barqaror o'sib borganini ko'rsatadi.

Xususan, 2025-yilda birgina yanvar–sentyabr oylarida 62 mingdan ortiq yangi kichik korxonalar tashkil etilgani ham ushbu jarayonning faolligini tasdiqlaydi.

Kichik biznesning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi ham ushbu davrda yuqori darajada saqlanib qoldi va asta-sekin oshib bordi.

Turli manbalarga ko'ra, 2023-yilda ushbu ko'rsatkich 51–54% atrofida bo'lgan bo'lsa, 2025-yilda 51,5% darajasida qayd etildi.

Bu esa kichik biznes iqtisodiyotning asosiy drayveri sifatida shakllanganini ko'rsatadi.

Ayrim baholashlarda bu ulush 53–54% dan ham yuqori ekani ta'kidlanadi.

Bandlik ko'rsatkichlari ham kichik biznesning muhim rolini tasdiqlaydi. Ushbu sektor mamlakatda umumiy band aholining qariyb 70–74 foizini ish bilan ta'minlaydi. Bu esa kichik tadbirkorlikning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatini yanada oshiradi, ayniqsa kambag'allikni qisqartirish va aholi daromadlarini oshirishda muhim omil sifatida xizmat qiladi.

Sohaviy tuzilma nuqtai nazaridan ham kichik biznesning hissasi juda yuqori. Masalan, 2025-yilda qishloq xo'jaligida kichik biznes ulushi deyarli 97% ni, qurilishda 77% ni, sanoatda esa 30% dan ortiqni tashkil etgani kuzatilgan. Bu esa kichik tadbirkorlik nafaqat xizmatlar, balki ishlab chiqarish sohalarda ham faol rivojlanayotganini anglatadi.

Shu bilan birga, iqtisodiy o'sish ko'rsatkichlari ham kichik biznes faoliyati bilan chambarchas bog'liq. 2025-yilda O'zbekiston YAImi 7,7% ga o'sib, rekord darajaga yetdi. Ushbu o'sishda aynan xizmatlar, savdo va kichik biznes faoliyati muhim rol o'ynagan.

Biroq, ayrim muammolar ham mavjud. Masalan, ayrim davrlarda kichik korxonalar sonining qisqarishi yoki ularning faoliyatida pasayish kuzatilgan holatlar ham qayd etilgan. Bu esa soliq yukining ayrim sohalarda yuqoriligi, moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatining cheklanganligi va bozor sharoitlarining murakkabligi bilan izohlanadi.

2021–2025 yillar davomida kichik tadbirkorlik subyektlari O'zbekiston iqtisodiyotining asosiy tayanchi sifatida shakllandi. Statistik ma'lumotlar ushbu sektorning barqaror o'sib borayotganini, YAImdagi ulushi yuqori ekanini va bandlikni ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynayotganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, kelgusida ushbu ijobiy tendensiyani davom ettirish uchun soliq siyosatini yanada takomillashtirish, moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kengaytirish va raqamli infratuzilmani rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa

2021–2025 yillar davomida kichik tadbirkorlik subyektlari O'zbekiston iqtisodiyotining eng muhim va faol rivojlanayotgan sektorlaridan biriga aylandi. Ushbu davrda olib borilgan soliq islohotlari, ayniqsa soddalashtirilgan soliq tizimining kengaytirilishi va raqamli texnologiyalarning joriy etilishi kichik biznes subyektlarining iqtisodiy faolligini oshirishga xizmat qildi. Natijada ularning soni ortib, YAImdagi ulushi yuqori darajada saqlanib qoldi hamda bandlikni ta'minlashdagi roli yanada kuchaydi.

Shu bilan birga, soliq siyosati kichik tadbirkorlik subyektlari faoliyatiga ikki tomonlama ta'sir ko'rsatayotgani aniqlandi. Bir tomondan, soliq yukining kamaytirilishi va imtiyozlarning joriy etilishi tadbirkorlikni rivojlantirishga ijobiy ta'sir qilgan bo'lsa, ikkinchi tomondan, ayrim tarmoqlarda soliq yukining yuqoriligi, QQS tizimiga o'tishdagi qiyinchiliklar hamda soliq siyosatining barqaror emasligi kichik biznes subyektlarining moliyaviy barqarorligiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi muhim ilmiy xulosalar shakllantirildi: kichik biznesni qo'llab-quvvatlashda soliq tizimining soddaligi va barqarorligi hal qiluvchi omil hisoblanadi; soliq yukining optimal darajada belgilanishi korxonalar rentabelligini oshiradi; raqamli soliq tizimlari esa soliq ma'murchiligini takomillashtirish orqali iqtisodiy shaffoflikni ta'minlaydi.

Shu bilan birga, soliq siyosatini ishlab chiqishda tarmoq va hududlar kesimida differensial yondashuvni qo'llash zarurligi ham asoslab berildi.

Kichik tadbirkorlik subyektlariga nisbatan samarali va muvozanatli soliq siyosatini yuritish orqali iqtisodiy o'sishni jadallashtirish, yangi ish o'rinlarini yaratish, yashirin iqtisodiyotni qisqartirish va davlat byudjeti daromadlarini barqaror oshirish mumkin.

Kelgusida ushbu yo'nalishda soliq siyosatini yanada takomillashtirish, uni raqamlashtirish va tadbirkorlar uchun yanada qulay shart-sharoitlar yaratish mamlakat iqtisodiy taraqqiyotining muhim omili bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-son Farmoni. *2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi*. Toshkent.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 11 sentyabrdagi PF-158-son Farmoni. *"O'zbekiston-2030" strategiyasi*. Toshkent.
3. O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi. (2020). Toshkent: Adliya vazirligi.
4. O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi (2024). *Yillik hisobot*. Toshkent.
5. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi (2024). *Statistik to'plam*. Toshkent.
6. World Bank (2023). *World Development Report*. Washington, DC.
7. International Monetary Fund (2023). *Fiscal Monitor*. Washington, DC.
8. OECD (2023). *Tax Policy Reforms 2023*. Paris.
9. UN ESCAP (2023). *SME Development Report*. Bangkok.
10. Musgrave, R.A. and Musgrave, P.B. (1989). *Public Finance in Theory and Practice*. New York: McGraw-Hill.
11. Joseph Stiglitz (2000). *Economics of the Public Sector*. New York: W.W. Norton & Company.
12. Michael Keen (2013). *The Anatomy of the VAT*. IMF Working Paper.
13. Richard Bird and Eric Zolt (2008). *Tax Policy in Emerging Countries*. Environment and Planning C.
14. Tanzi, V. (2014). *Taxation and Economic Growth*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
15. Djankov, S. et al. (2010). *The Effect of Corporate Taxes on Investment and Entrepreneurship*. American Economic Journal.